

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ISSN 2413-3329

ISSN 2520-6788

НАУКОВИЙ ВІСНИК

**МУКАЧІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

СЕРІЯ

«ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ»

Збірник наукових праць

Випуск 1(9)' 2019

МУКАЧЕВО

2019

**Науковий вісник Мукачівського
державного університету
Серія «Педагогіка та психологія»
Випуск 1 (9) 2019**

Головний редактор

Товканець Ганна Василівна – д. пед. н.,
професор (Україна)

Заступник головного редактора

Теличко Наталія Вікторівна – д. пед. н.,
доцент (Україна)

Відповідальний секретар

Лалак Наталія Володимирівна – к. пед. н.,
доцент (Україна)

Редакційна колегія:

Щербан Тетяна Дмитрівна – д. психол. н.,
професор (Україна)

Максименко Сергій Дмитрович – д. психол. н.,
професор, академік НАПН України (Україна)

Ничкало Нелія Григорівна – д. пед. н., професор,
академік НАПН України (Україна)

Староста Володимир Іванович – д. пед. н.,
професор (Україна)

Карандашев Юрій Миколайович – д. психол. н.,
професор (Республіка Польща)

Оросова Рената – доктор філософії в галузі
педагогіки (Словацька Республіка)

Саболч Єва – доктор філософії у галузі загальної
педагогіки та історії педагогіки, професор
(Угорщина)

Сенько Тетяна Володимирівна – д. психол. н.,
професор (Республіка Польща)

Попович Наталія Михайлівна – д. пед. н., доцент
(Україна)

Фізеші Октавія Йосипівна – д. пед. н., професор
(Україна)

Березовська Лариса Іванівна – к. психол. н.
(Україна)

Качур Мирослава Михайлівна – к. пед. н.,
доцент (Україна)

Кобаль Василь Іванович – к. пед. н., доцент
(Україна)

Корнієнко Інокентій Олексійович –
д. психол. н., доцент (Україна)

Лавренова Марія Василівна – к. пед. н., доцент
(Україна)

Липчанко-Ковачик Оксана Василівна – к. пед. н.
(Україна)

Пинзеник Олена Мафтеївна – к. пед. н., доцент
(Україна)

Фенцик Оксана Миколаївна – к. пед. н., доцент
(Україна)

*Матеріали друкуються мовою оригіналу.
Відповідальність за викладений матеріал несуть
автори статей.*

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого
засобу масової інформації

Серія: КВ №22663-12563ПР від 15.03.2017 р.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

Серія: ДК № 4916 від 16.06.2015 р.

Збірник наукових праць включено
до переліку фахових видань України
з педагогічних наук

(Наказ МОН України № 5015
від 16 травня 2016 р.)

Збірник представлено

у таких наукометричних базах даних:

Російський індекс наукового цитування (Росія);
Research Bib (Японія), Index Copernicus (Польща),
Cite Factor, Infobase Index (Індія),
Genamics Journal Seek, Academic Keys (США),
ACNP Catalogue (Італія)

Засновник і видавець:

Мукачівський державний університет
Україна, 89600, Закарпатська область,
м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26
тел. (03131) 2-11-09, факс (03131) 2-11-09
e-mail: ppmsu2015@ukr.net

Рецензенти:

Пазюра Наталія Валентинівна – доктор
педагогічних наук, доцент.

Підбуцька Ніна Вікторівна – доктор
психологічних наук, доцент.

*Рекомендовано до друку та поширення через
мережу Інтернет Вченою радою Мукачівського
державного університету
(протокол № 11 від 25.04.2019 р.)*

**Науковий вісник Мукачівського державного
університету. Серія «Педагогіка та психологія»**

- збірник наукових праць, який структурований за
наступними напрямками: педагогічна теорія та
історія педагогіки; професіоналізація та
диверсифікація вищої школи; розвиток
особистості та освітні технології; психолого-
педагогічна комунікація; компаративна педагогіка
і психологія; педагогічна та вікова психологія;
організаційна психологія та психологія праці.

УДК37:159.9

Науковий вісник Мукачівського державного
університету. Серія «Педагогіка та психологія» :
зб. наук. пр. / Ред. кол. : Товканець Г.В. (гол. ред.)
та ін. – Мукачево : Вид-во МДУ, 2019. – Випуск
1 (9). – 265 с.

© Мукачівський державний
університет, 2019

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

ISSN 2413-3329
ISSN 2520-6788

SCIENTIFIC BULLETIN

of

Mukachevo State University

Series

«Pedagogy and Psychology»

Collection of scientific articles

Issue 1 (9)' 2019

MUKACHEVO

2019

**Scientific Bulletin of Mukachevo State
University**
Series «Pedagogy and Psychology»
Issue 2 (8) 2018

Editor in Chief:

Tovkanets Hanna – Doctor of Pedagogy, Professor
(Ukraine)

Deputy Editors:

Telychko Nataliya – Doctor of Pedagogy, Associate
Professor (Ukraine)

Executive Secretary:

Lalak Nataliya – Ph.D. in Pedagogy, Associate
Professor (Ukraine)

Editorial Board:

Scherban Tetyana – Doctor of Psychology, Professor
(Ukraine)

Maksymenko Serhiy – Doctor of Psychology,
Professor, Academician of NAPS (Ukraine)

Nychkalo Nellya – Doctor of Pedagogy, Professor,
Academician of NAPS (Ukraine)

Starosta Volodymyr – Doctor of Pedagogy, Professor
(Ukraine)

Karandashev Yuriy – Doctor of Psychology,
Professor (Republic of Poland)

Orosova Renata – Doctor of Pedagogy (Slovak
Republic)

Éva Szabolcs – Ph.D. in General Pedagogy and
History of Pedagogy, Professor (Hungary)

Sen'ko Tetyana – Doctor of Psychology, Professor
(Republic of Poland)

Popovych Nataliya – Doctor of Pedagogy, Associate
Professor (Ukraine)

Fizeshi Oktaviya – Doctor of Pedagogy, Professor
(Ukraine)

Berezovs'ka Larysa – Ph.D. in Psychology, Associate
Professor (Ukraine)

Kachur Myroslava – Ph.D. in Pedagogy, Associate
Professor (Ukraine)

Kobal' Vasyl' – Ph.D. in Pedagogy, Associate
Professor (Ukraine)

Korniyenko Inokentiy – Doctor of Psychology,
Associate Professor (Ukraine)

Lavrenova Mariya – Ph.D. in Pedagogy, Associate
Professor (Ukraine)

Lypchanko-Kovachyk Oksana Vasylivna – Ph.D. in
Pedagogy (Ukraine)

Pynzenyk Olena – Ph.D. in Pedagogy, Associate
Professor (Ukraine)

Fentsyk Oksana – Ph.D. in Pedagogy, Associate
Professor (Ukraine)

*Printed materials are in the original language.
Responsibility for the presented materials rests with the
authors of articles.*

Certificate of the print media state registration
Series KV №22663-12563PR of 15.03.2017
Publishing Subject Certificate
Series' control number 4916 of 06.16.2015
The scientific bulletin was added to the list of
professional publications of Ukraine
in Pedagogical sciences
(Order of MESU of 16.05.2016№515)

The collection is presented in the
following scientometric databases:
Russian Scientific Citation Index (Russia);
Research Bib (Japan), Index Copernicus(Poland),
CiteFactor, Infobase Index(India), Genamics Journal
Seek, Academic Keys(the USA),
ACNP Catalogue (Italy)

Founder and Publisher:

Mukachevo State University
Ukraine, 89600, Transcarpathian region,
Mukachevo, 26 Uzhhorodska, st.
Tel. (03131) 2-11-09
Fax: (03131) 2-11-0909
e-mail: ppmsu2015@ukr.net

Reviewers:

Pazyura Natalia Valentynivna – Doctor of Pedagogy,
Associate Professor

Pitbutska Nina Viktorivna – Doctor of Psychology,
Associate professor

*Recommended for publication by the Academic Board
of Mukachevo State University
(Minutes № 11 of 25.04.2019).*

Scientific Bulletin of Mukachevo State University.
Series of «Pedagogy and Psychology» - a collection of
scientific articles, structured by the following areas:
pedagogical theory and history of pedagogy;
professionalization and diversification of higher
education; personal development and educational
technology; psychological and pedagogical
communication; comparative pedagogy and psychology;
pedagogical and developmental psychology;
organizational psychology and labor psychology.

UDC 37:159.9

Scientific Bulletin of Mukachevo State University.
Series «Pedagogy and Psychology»: collection of
scientific articles/ed. board: Tovkanets Hanna(Ed. in
Chief) and others. – Mukachevo: MSU publ., 2018. –
Issue 1 (9). – 265 p.

© Mukachevo State
University, 2019

ЗМІСТ

ПЕДАГОГІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Гіптерс З. В.

Забезпечення життєдіяльності населення Західної України: історико-педагогічний аспект..... 17

Бардашевська Ю. І.

Завдання керівника закладу освіти у впровадженні реформи загальноосвітньої та професійної школи у другій половині 80-х років ХХ століття..... 20

Кухта М. І.

Ідеї європейського педагогічного досвіду в освітньому середовищі Закарпаття 20 – 30-х років ХХ ст..... 23

Кушнір І. І., Мішкулинець О. О., Кампов Н. В.

Теоретико-методологічні основи забезпечення профілактики девіантної поведінки..... 27

Лабош К. Я.

Соціально-педагогічні умови розвитку освіти для ромського населення на початку ХХІ століття (на прикладі Закарпаття)..... 31

Лалак Н. В., Майборода І. Е., Пеняк В. С.

Булінг в освітньому середовищі сучасного закладу загальної середньої освіти: теоретичний аспект..... 34

Лавренова М. В.

Ментальні карти як новації в освітньому процесі..... 36

Любарець В. В.

Дидактичний потенціал віртуального освітнього середовища та можливості його практичного втілення в менеджерській освіті..... 40

Павко А. І., Курило Л. Ф.

Актуальні проблеми університетської педагогічної освіти в Україні..... 43

Фізеші О. Й.

Початкова освіта Закарпаття в контексті педагогічних часописів другої половини ХІХ – першої половини ХХ століття..... 46

Csoóri Zsófia (Chovriy Sofiya)

A Munkácsi Magyar Királyi Állami Elemi Népiskolai Tanítóképző-Intézet létrehozásának előfeltételei és működése 1914–1918 között..... 49

Kravchenko T. M.

Regulatory legal provisions in the context of non-formal education in the european countries..... 51

Rozman I. I.

Biografistics (biography studies) and biography: differentiation of the related concepts.... 56

ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ ТА ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Байдюк Н. В.

Використання інноваційних інтерактивних технологій гендерної освіти у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів..... 59

Добош О. М.

Підготовка майбутніх вихователів до професійної діяльності в полікультурному освітньому середовищі..... 62

Ігнатишин М. І., Хіміч В. І.

Використання анімації при викладанні природничих дисциплін в середній загальноосвітній школі..... 66

Келемен А. В., Шинкар І. П.

Пріоритетні напрями патріотичного виховання студентів ЗВО..... 70

Клепар М. В.

Етапи і тенденції формування мережі закладів вищої освіти України з підготовки майбутніх фахівців-міжнародників..... 73

Коваль М. С.

Підготовка фахівців служби цивільного захисту у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання: психолого-педагогічний аспект..... 78

Літовка-Деменіна С. Г.

Маркетингова культура майбутніх фахівців сфери туризму..... 81

Липчанко-Ковачик О. В., Сідун М. М.

Особливості розвитку лінгвістичної обдарованості у майбутніх учителів іноземної мови..... 84

Матіяш В. В., Рославець Р. М.

Педагогічно-краєзнавча модель підготовки фахівця: сучасні аспекти..... 88

Михальчинець Г. Т.

Міжпредметна інтеграція у процесі підготовки економістів..... 91

Молнар Т. І., Рябець Д. В.

Науково-дослідна робота як складова професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів..... 95

Мочан Т. М.

Професіоналізм педагогічної діяльності як предмет наукового дослідження.. 97

Попович Н. М.

Наукові підходи до формування професійно-особистісного досвіду фахівця з музичного мистецтва..... 100

Пришляк О. Ю.

Мотивація як провідний чинник формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців соціономічних професій..... 103

Сиско Н. М. Системний підхід до професійного розвитку викладачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти.....	107
Стеблюк С. В. Рівень сформованості професійної компетентності у майбутніх фахівців з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності: комунікативно-діяльнісний компонент.....	110
Товканець Г. В., Вагерич Н. С. Діалогічний підхід у професійній підготовці майбутнього вчителя початкової школи як педагогічна проблема.....	113
Товканець О. С. Тренінгові технології у професійній підготовці майбутніх магістрів з педагогічної освіти – фахівців з менеджменту освіти.....	117
Шелевер О. В. Вдосконалення навчального процесу у закладах вищої освіти засобами інформаційних технологій.....	122
Orosová Renáta, Petříková Katarína, Starosta Volodymyr Rozvoj diagnostických a reflexívnych kompetencií budúcich učiteľov.....	125

РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ ТА ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Алмашій І. І. Організаційно-педагогічна діяльність громадських об'єднань по формуванню екологічної культури молоді в Карпатському єврорегіоні.....	130
Василинка М. І., Лалак Н. В., Петьовка А. В. Філософія О.В. Духновича у контексті сучасних виховних тенденцій.....	132
Жамардій В. О. Динаміка показників фізичного здоров'я студентів після впровадження методичної системи фітнес-технологій.....	135
Ільтьо Г. Ф., Кухарчук О. С., Гальович І. І. Формування суспільної свідомості в умовах політичної кризи.....	140
Калініна Л. В., Кадашук А. Р. Формування вмінь креативного мислення учнів старшої школи на основі інтерактивних технологій.....	142
Кузьма-Качур М. І., Бейко Л. В. Історико-педагогічний аналіз проблеми формування критичного мислення молодших школярів.....	145
Маргітич А. І. Освітнє середовище та виховний простір закладу вищої освіти у формуванні особистості майбутнього фахівця.....	148
Михайлова К. В., Микуліна А. К. Трудове виховання дошкільників як передумова їх професійного самовизначення.....	151

Пинзеник О. М. Формування естетичного світосприймання майбутнього педагога у процесі вивчення дисциплін природознавчого циклу.....	154
Силадій І. М. Педагогічний дискурс – основні технології і спрямування.....	158
Старова Ю. В., Паук М. М., Кертис Н. В. Соціальна адаптація дітей з особливими потребами у процесі впровадження інклюзивної освіти.....	161
Теличко Н. В., Костюк М. П. Особливості формування полікультурної компетентності майбутнього митця в освітньому іншомовному середовищі.....	164
Товканець О. С., Щербей У. В. Особливості формування обчислювальних навичок учнів початкової школи.....	168
Федоруц М. В. Соціально-педагогічний супровід формування соціальної компетентності старшокласників.....	171
Фенчак Л. М., Пашкуляк М.-М. А. Моделювання інтерактивного навчання в умовах початкової школи.....	175
Черепаня Н. І., Волошин Н. П., Русин Н. М. Моторна сфера дошкільника як фактор успішного розвитку дитини.....	178
Щербан Т. Д., Щербан Г. В. Інтеграція в навчальній взаємодії.....	182

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА КОМУНІКАЦІЯ

Фенцик О. М. Формування комунікативної компетентності майбутнього керівника закладу середньої освіти у процесі магістерської підготовки.....	185
Хома О. М., Алмашій Е. В. Методичні особливості вивчення прислівника як частини мови на уроках української мови в початковій школі.....	188
Чейпеш І. В. Інтеграція компетентностей в іншомовній освіті сучасних фахівців.....	191
Telychko N. V. Forms and methods of control of the foreign-language communicative competence.....	194

КОМПАРАТИВНА ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ

Кобаль В. І. Особливості вищої освіти Угорщини початку ХХ століття: географічно-регіональний аспект.....	197
--	-----

Козубовська І. В., Козубовський Р. В., Мигалина З. І. Профілактика девіантної поведінки дітей-мігрантів у початковій школі США.....	200
Нос Л. С. Педагогічна практика у системі професійної підготовки майбутніх вчителів: канадський та британський досвід.....	203
Поліщук В. А. Формування професійної мобільності майбутніх соціальних працівників: зарубіжний досвід.....	206
Сіладі В. В. Теоретичні основи застосування стратегій навчання іноземної мови.....	210
Степанець М. Ю. Структурні особливості системи вищої освіти у Канаді.....	213
Товканець Г. В., Лендел Н. В., Сенькович Н. В. Організаційно-педагогічні аспекти розвитку початкової школи в європейських країнах.....	217
Фодор К. Й. Вивчення іноземної мови в освітніх закладах Угорщини: історико-педагогічний аспект.....	220
Яров Т. К. Партнерство школи та сім'ї у виховному просторі освітнього закладу: зарубіжний досвід.....	223

ПЕДАГОГІЧНА ТА ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ

Ашан Фатих Яшар оглу Основные особенности одиночества и их последствия.....	227
Іванова В. В., Чекан О. І., Кас'яненко О. М. Психолого-педагогічні аспекти розвитку соціальної поведінки у дошкільників із загальним недорозвитком мовлення.....	230
Коваленко О. Г. Психологічний супровід соціальних робітників у професійній діяльності з людьми віку пізньої дорослості.....	234
Корнієнко І. О., Зайцева Т. А. Зв'язок між показниками інтелекта та підвищеною тривожністю школяра.....	238
Орбейи Саит Чавшин оглу К вопросу о развитии интеллектуальных способностей учащихся в психологическом контексте и их успешность в образовании.....	242
Штифурак В. Є. Субкультурне сприймання студентською молоддю психологічного феномену «ставлення до грошей».....	245

ОРГАНІЗАЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ ПРАЦІ

Барчі Б. В., Барчій М. С.

Психологічні аспекти підготовки творчого вчителя Нової української школи..... 250

Березовська Л. І., Русин Є. В.

Психологічні аспекти прояву конкурентоздатності майбутніх спеціалістів туристичної галузі..... 252

Нелін Є. В.

Становлення психоаналітичної педагогіки у контексті метапсихології З. Фрейда (Ч. 2)..... 255

Шинкар М. І., Сньозик Г. І.

Етнопсихологічні студії Федора Потушняка..... 258

Lehner I. G.

A fogalmi metaforák szerepe a bűn fogalom konceptualizációja során..... 260

CONTENTS

EDUCATIONAL THEORY AND HISTORY OF PEDAGOGICS

Hipters Z.V.

Support of vital activity of population of Western Ukraine: historical and pedagogical aspect..... 17

Bardashevskya Yu. I.

The task of the head of the educational institution in implementing reforms of secondary and vocational schools in the second half of the 80's of the XX century..... 20

Kukhta M. I.

Ideas of European pedagogical experience in Transcarpathian educational environment of 20 – 30 of XX century..... 23

Kushnir I.I., Kampov N. V., Mishkulynets O.O.

Theoretical and methodological principles of support of prevention of deviant behavior..... 27

Labosh K. Ya.

Social and pedagogical conditions of development of education for romani population at the beginning of XXI century (on the example of Transcarpathia)..... 31

Lalak N. V., Maiboroda I. E., Peniak V. S.

Bulling in the educational environment of a modern institution of general secondary education: theoretical aspect..... 34

Lavrenova M. V.

Mental cards as innovation in educational process..... 36

Liubaretz V.V.

Didactic potential of the virtual educational environment and the possibilities of its practical implementation in managerial education..... 40

Pavko A. I., Kurylo L. F.

Urgent issues of university education in Ukraine..... 43

Fizeshi O.Y.

Primary education of Transcarpathia in the context of pedagogical journals of the second half of the XIX and first half of the XX century..... 46

Csoóri Zsófia (Chovriy Sofiya)

The Premises of the Establishment and Functioning of Munkács Hungarian Royal State Primary Public Teacher-Training Institution (1914–1918)..... 49

Kravchenko T.M.

Regulatory- legal provisions in the context of non-formal education in the european countries..... 51

Rozman I. I.

Biografistics (biography studies) and biography: differentiation of the related concepts..... 56

PROFESSIONALISATION AND DIVERSIFICATION OF HIGHER EDUCATION

Baydiuk N. V.

Use of innovative interactive technologies of gender education in the process of professional training of future teachers..... 59

Dobosh O. M.

Training future pre-school teachers for professional activities in a multicultural educational environment..... 62

Ignatyshyn M. I., Khimich V. I.

Use of animation in teaching natural sciences in general secondary school..... 66

Kelemen A. V., Shynkar I. P.

Priority directions of patriotic education of students of HEE..... 70

Klepar M. V.

Stages and tendencies of formation of a network of institutions of higher education of Ukraine for the training of future international experts..... 73

Koval M. S.

Training of specialists of the civil protection service in higher education institutions with specific educational conditions: psychological and pedagogical aspect..... 77

Litovka-Demenina S.

Marketing culture of future specialists in the sphere of tourism..... 81

Lypchanko-Kovachyk O. V., Sidun M. M.

Peculiarities of formation of linguistic of future teachers of foreign language..... 83

Matiash V. V., Roslavets R. M.

Pedagogical and local history model of training of a specialist: modern aspects.. 88

Mykhalchynets G. T.

Interdisciplinary integration in the process of training of economists..... 91

Molnar T. I., Ryabets D. V.

Scientific and research work as the basis of professional training of future teachers of primary school..... 95

Mochan T. M.

Professionalism of pedagogical activity as the subject of scientific research..... 97

Popovych N. M.

Scientific approaches towards formation professional and personal experience of a specialist of music art..... 100

Pryshlyak O. Y.

Motivation as the leading factor of formation of cross cultural competence of future specialists of sociological..... 103

Sysko N. M.

Systemic approach to the professional development of teachers of vocational (technical) education institutions..... 107

Steblyuk S. V. Level of formation of professional competence of future specialists in entrepreneurship, trade and stock-taking activity: communicative-activity component.....	110
Tovkanets G. V., Vagerych N. S. Dialogical approach in the training of the future teacher of elementary school as a pedagogical problem.....	113
Tovkanets O. S. Training technologies in the professional training of future masters in pedagogical education - specialists in management of education.....	117
Shelever O. V. Improvement of educational process in institutions of higher education by means of information technologies.....	122
Orosova Renata, Petrikova Katarina, Starosta Volodymyr Rozvoj diagnostických a reflexívnych kompetencií budúcich učiteľov.....	125

PERSONALITY DEVELOPMENT AND EDUCATIONAL TECHNOLOGIES

Almashi I.I. Organizational and pedagogical activity of public associations on the formation of the ecological culture of the youth in the Carpathian Euro region.....	130
Vasylynka M. I., Lalak N. V., Petyovka A. V. Philosophy of O. V. Dukhnovych in the context of modern educational tendencies.....	132
Zhamardiy V. O. Dynamics of indicators of physical health of students after introduction of methodical system of fitness technologies.....	135
Ilyo G. F., Kukharchuk O. S., Galiovych I. Formation of public consciousness in a political crisis.....	140
Kalinina L. V., Kadashchuk A. R. Formation of skills of creative thinking of high school students on the basis of interactive technologies.....	142
Kuzma-Kachur M. I., Beiko L. V. Historical and pedagogical analysis of the problem of formation of critical thinking of junior schoolchildren.....	145
Margitych A. I. Educational environment and educational space of the institution of higher education in the formation of the personality of the future specialist.....	148
Mykhailova K.V., Mykulina A. K. Pre-school labor education as a precondition for their professional self-determination.....	151

Pynzenyk O. M. Formation of the aesthetic perception of the future teacher in the process of studying the disciplines of the natural cycle.....	154
Syladiy I. M. Pedagogical discourse – the main technologies and directions.....	158
Starova Yu.V., Pauk M.N., Kertys N.V. Social adaptation of children with special needs in the context of the introduction of inclusive education.....	161
Telychko N. V., Kostyuk M. P. Features of the formation of multicultural competence of the future artist in an educational foreign language environment.....	164
Tovkanets O. S., Shcherbei U. V. Formation peculiarities of calculating skill of primary school children.....	168
Fedoruts M.V. Social and pedagogical support of formation of social competence of high school children.....	171
Fenchak L. M., Pashkulyak M.-M. Modeling of interactive learning in elementary school.....	175
Cherepanya N. I., Voloshyn N. P., Rusyn N. M. The motor field of preschool children as a factor in the successful development of a child.....	178
Scherban T. D., Scherban G. V. Integration in educational interaction.....	182

PSYCHOLOGICAL AND EDUCATIONAL COMMUNICATION

Fentsyk O. M. Formation of communicative competence of the future head of secondary education in the process of master's training.....	185
Khoma O. M., Almashiy E. V. Methodological features of the study of an adverb as part of speech at the lessons of Ukrainian language in elementary school.....	188
Cheypesh I. V. Integration of competences in foreign language education of modern specialists.....	191
Telychko N. V. Forms and methods of control of the foreign-language communicative competence.....	194

COMPARATIVE PEDAGOGY AND PSYCHOLOGY

Kobal V. I. Peculiarities of higher education in Hungary at the beginning of the XX century: geographical and regional aspects.....	197
---	-----

Kozubovska I. V., Kozubovskyi R. V., Mygalyna Z. I.	
Prevention of deviant behaviour of migrant children in primary school of the USA.....	200
Nos L. S.	
Pedagogical practising in the system of professional training of future teachers: experience of Canada and Britain.....	203
Polishchuk V. A.	
Formation of professional mobility of future social workers: foreign experience.....	206
Siladi V. V.	
Theoretical basis of implementation of strategies of foreign language teaching.....	210
Stepanets M. Yu.	
Structural features of the higher education system in Canada.....	213
Tovkanets G. V., Landel N. V., Senkovych N. V.	
Organizational and pedagogical aspects of the development of elementary school in European countries.....	217
Fodor K. Y.	
Learning of foreign language in educational establishments of Hungary: historical and pedagogical aspects.....	220
Yarov T. K.	
School and family partnership in the educational space of the educational institution: foreign experience.....	223

PEDAGOGICAL AND DEVELOPMENTAL PSYCHOLOGY

Ashan Fatyh Yashar	
Basic peculiarities of loneliness and their consequences.....	227
Ivanova V. V., Chekan O. I., Kasyanenko O. M.	
Psychological and pedagogical aspects of development of social behaviour in preschool children with general underdevelopment of speech.....	230
Kovalenko O. G.	
Psychological support of social workers in professional activity with people of late growing up.....	234
Kornienko I. O., Zaytseva T. A.	
Relation between intelligence indicators and high anxiety of a pupil.....	238
Orbei Sait Chavshyn	
On the development of intellectual abilities of students in a psychological context and their success in education.....	242
Shtyfurak V. Y.	
Subcultural perception of the student youth of the psychological phenomenon of «attitude towards money».....	245

PSYCHOLOGY OF WORK AND ORGANIZATIONAL PSYCHOLOGY

Barchi B. V., Barchiy M. S.

Psychological aspects of preparation of creative teacher of New Ukrainian school..... 250

Berezovska L. I., Rusyn Ye. V.

Psychological aspects of the competitiveness of future specialists in the tourism industry..... 252

Nelin Ye. V.

Formation of psychoanalytic pedagogy in the context of meta psychology of Z. Freud (Ch. 2)..... 255

Shynkar M. I., Sniozyk G. I.,

Ethno psychological studios of F. Potushnyak..... 258

Lekhner I. G.

Role of cognitive metaphors in conceptualization of the concept «sin»..... 260

4. Slozans'ka, H., 2015. Osoblyvosti akademichnoyi mobil'nosti u vyshchyykh navchal'nykh zakladakh [Features of Academic Mobility in Higher Educational Institutions]. *Social Work and Education*, 1.2, 1, pp. 82-88.
5. Slozans'ka, H. I., 2013. Stanovlennya i rozvytok sotsial'noyi roboty v Avstraliyi [Formation and development of social work in Australia]. *Herald of Taras Shevchenko National University of Lugansk. Pedagogical sciences*, 11(2), pp. 39-44.
6. Bigot, F., Rivard, T. and Tudoux, B. 2003. Mobilite professionnelle des salaries du secteur social et medico-social. *Cahier de recherche*, 183.
7. Dominelli, L., 2007. Contemporary Challenges to Social Work Education in the United Kingdom. *Australian Social Work*, 60 (1), pp. 29-45.
8. Loi de modernisation sociale № 2002-73 du 17 janvier 2002. [online] Available at: http://www.cncp.gouv.fr/contenus/supp/supp_loimodern.html [Accessed 05 March 2017]. Social Work Qualifications and Regulation in European Economic Area (EEA). Final report. November, 2011. 95 p.
9. Sapis, A., 2006. Globalization and the reform of European social models. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 44(2), pp. 369-390.
10. Social Work Qualifications and Regulation in European Economic Area (EEA). Final report. November, 2011. 95 p
11. Findlay, M., & McCormack, J. 2007. Globalization and social work education and practice: Exploring Australian practitioners' views. *J. Soc. & Soc. Welfare*, 34, 123.

В статтє проанализирован зарубєжний опыт формирования профессиональной мобильности будущих социальных работников на примере Австралии, Канады, Франции. Раскрыта сущность профессиональной мобильности, уточнены ее факторы, виды, компоненты. Акцентировано внимание на особенностях австралийской системы высшего социального образования. Охарактеризованы основные механизмы формирования профессиональной мобильности социальных работников во Франции. Выяснено, что система социального образования в Канаде соответствует международным стандартам, характеризуется динамизмом, гибкостью и преемственностью. На основе обобщения зарубежного опыта формирования профессиональной мобильности будущих социальных работников выделены возможные пути творческого использования положительного опыта Австралии, Канады и Франции в отечественных условиях.

Ключевые слова: *социальный работник, профессиональная мобильность, социальное образование, эффективность социального образования, профессиональная компетентность, зарубежный опыт социального образования, Австралия, Канада, Франция.*

The article analyzes the foreign experience of formation of professional mobility of future social workers on the example of Australia, Canada, France. The essence of professional mobility is disclosed, its factors, types, components are specified. The emphasis is made on the peculiarities of the Australian system of higher social education, which has the following features of European education: multi-level and continuity, accessibility, efficiency and quality. It is found that the formation of professional mobility of future social workers in Australia is carried out by promoting the continuity of different levels of training of specialists; development of new mechanisms for access to various types of higher education; improvement models of training of specialists and mechanisms of alternate training; promotion the further development of the system of higher social education. The main mechanisms of formation of professional mobility of social workers in France are characterized: profiling of training of specialists in the social sphere, introduction of the category of "recognition of professional competence", the period of professionalization and individual right to training. It is determined that Canada's social education system meets international standards, is characterized by dynamism, flexibility and continuity in the training of specialists. It is noted that the training of social workers as general practitioners in Canada creates conditions for the professional mobility of a specialist, since it does not limit the scope of his professional activities to a set of highly specialized competencies. Based on the generalization of foreign experience in forming the professional mobility of future social workers, possible ways of creative use of the positive experience of Australia, Canada and France in the national conditions are identified.

Key words: *social worker, professional mobility, social education, effectiveness of social education, professional competence, foreign experience of social education, Australia, Canada, France.*

УДК 37.016:81'243(045)

DOI 10.31339/2413-3329-2019-1(9)-210-213

Сіладі Василь Васильович,
аспірант,

Мукачівський державний університет, м. Мукачево

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗАСТОСУВАННЯ СТРАТЕГІЙ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Мета дослідження полягає в підкресленні важливості стратегій під час вивчення іноземної мови та її викладання. Робота узагальнює наявні відомості із стратегій вивчення мови, дає визначення поняття стратегії вивчення мови й окреслює таксономію стратегій вивчення мови, запропоновану провідними дослідниками у цій галузі. Визначено роль учителя в застосуванні методики стратегій і наведено низку проблем для подальшого вивчення стратегій вивчення мови.

Ключові слова: *стратегії навчання іноземної мови, когнітивні стратегії, мета когнітивні, класифікації стратегій.*

Постановка проблеми. В останні двадцять років відбувся прорив у дослідженні проблеми навчання мови, приділяється більша увага учням та їхньому навчанню, ніж учителям і викладанню. Поряд із новою сферою наукових інтересів у вивченні іноземної мови першочерговою метою дослідників було виявлення того, як учні обробляють нову інформацію і стратегії якого типу застосовують для інтерпретації, вивчення та запам'ятовування нової інформації.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Дослідження питання стратегій вивчення мови розпочалося в 60-х роках ХХ століття. На дослідження стратегій вивчення мови здійснювала значний вплив когнітивна психологія (Williams та Burden) [11]. У 1966 р. А. Картон опублікував працю під назвою «Спосіб суджень у

вивченні іноземної мови», яка є першою спробою вивчення стратегій навчання. У 1971р. Дж.Рубін розпочав дослідження стратегій успішних учнів і заявив, що ці стратегії можуть використовуватися і менш успішними учнями та класифікував процеси, які безпосередньо чи опосередковано сприяють вивченню мови (Rubin) [10]. І головним завданням було «визначити, які результати вивчення другої іноземної мови» [10]. Методика навчальних стратегій іноземної мови учнями загальноосвітніх шкіл досліджувалися такими вченими, як А. Венден та Дж.Рубін, Дж. Річардс і Дж. Платт, К. Фаер та Г.Каспер, Г.Штерн, Р. Оксфорд та іншими.

Мета статті: обґрунтувати роль методики стратегій у вивченні іноземної мови.

Результати дослідження. Існує значна кількість визначень стратегій вивчення мов. А. Венден та Дж.Рубін (Wenden та Rubin) [11] у своєму дослідженні визначили стратегії навчання як «... будь-яку дію, крок, план, рутину, яку застосовує учень для полегшення отримання інформації, її зберігання, знаходження та використання». Дж. Річардс і Дж. Платт (Richards і Platt) [8] визначили стратегії навчання як «навмисні форми поведінки і думок, які застосовуються під час навчання для кращого розуміння й запам'ятовування інформації». К. Фаєр та Г.Каспер (Claus та Casper) [3] підкреслюють, що стратегія навчання – це «експериментальна мова розвитку мовної та соціолінгвістичної компетенції». На думку Г.Штерна (Stem) [9] «поняття стратегії навчання залежить від того, наскільки свідомо учні беруть участь у досягненні конкретних цілей, і чи можна розглядати стратегії навчання у широкому розумінні навмисними напрямками й техніками навчання». Учні застосовують стратегії вивчення мови під час обробки нової інформації, а науковці вже ідентифікували й описали виконання пов'язаних із цим завдань.

Проаналізуємо класифікації стратегій вивчення мови дослідників, оскільки існує значна кількість класифікацій стратегій навчання мови. Більшість спроб класифікувати стратегії вивчення мови відображає переважно схожу категоризацію стратегій вивчення мови без радикальних змін. У подальшому розглянемо класифікації стратегій вивчення мови Дж.Рубіна (Rubin) [10], Р.Оксфорда (Oxford) [9], Дж.О'Мейлі (O'Malley) [6] та Г.Штерна (Stem) [9].

Класифікація стратегій вивчення мови Дж. Рубіна (Rubin) [10]. На підставі проведеного фундаментального дослідження стратегій Дж. Рубін розрізняє стратегії, які сприяють навчанню безпосередньо, і стратегії, які роблять це опосередковано. Дж. Рубін стверджує, що учні застосовують три види стратегій, які безпосередньо або опосередковано сприяють вивченню мови. До них належать: стратегії навчання, комунікативні стратегії, соціальні стратегії

Стратегії навчання поділяються на два основні типи і належать до стратегій, які безпосередньо сприяють розвитку мовної системи учня: когнітивні стратегії навчання; метакогнітивні стратегії навчання.

Когнітивні стратегії навчання спрямовані на навчання або вирішення проблем і вимагають безпосередній аналіз навчального матеріалу, його перетворення або синтезу. Дж. Рубін виявив 6 головних когнітивних стратегій навчання, які безпосередньо сприяють вивченню мови: роз'яснення/перевірка; відгадування/індуктивне виведення висновків; дедуктивна аргументація; практика; запам'ятовування; моніторинг/постійний контроль, спостереження.

Метакогнітивні стратегії навчання застосовуються для контролю вивчення мови, його регулювання або самостійного керування. Вони включають цілу низку процесів, зокрема планування, визначення пріоритетів, цілей та самоврядування.

Комунікативні стратегії менше стосуються вивчення мови, оскільки вони фокусуються на участь у комунікації, інтерпретацію значення та визначення наміру мовця. Мовці використовують комунікативні стратегії, коли стикаються з труднощами, наприклад, коли закінчуються комунікативні засоби або коли стикаються з помилковою інтерпретацією повідомлення адресатом.

Соціальні стратегії – це та діяльність, у якій беруть участь учні, в результаті якої у них з'являється можливість пізнати й практикувати власні знання. Проте, ці стратегії стосуються цільової мови, сприяють навчанню опосередковано й не ведуть до безпосереднього вивчення, зберігання, знаходження й застосування мови [10].

Класифікація стратегій вивчення мови за Р. Оксфордом (Oxford) [7]. На думку Р.Оксфорда (Oxford) [7], метою стратегій вивчення мови є розвиток комунікативної компетенції. Р.Оксфорд класифікує стратегії вивчення мови на два класи: безпосередні та опосередковані, які, у свою чергу, поділяються на 6 груп. У

класифікації Р.Оксфорд метакогнітивні стратегії допомагають учням регулювати процес власного навчання. Афективні стратегії пов'язані з емоційними вимогами учня, наприклад, довірою, а соціальні стратегії ведуть до інтенсивної взаємодії цільовою мовою. Когнітивні стратегії – це ті ментальні стратегії, які сприяють розумінню навчання учнями, стратегії запам'ятовування, які застосовуються для зберігання інформації, тоді як компенсаційні стратегії допомагають учням подолати проблеми, викликані відсутністю певних знань з метою продовження комунікації.

Таксономія стратегій вивчення мови за Р. Оксфордом (Oxford) [7] виглядає таким чином:

Прямі стратегії:

1. Спрямовані на розвиток пам'яті: формування ментальних зв'язків; застосування зображень і звуків; ретельний аналіз; застосування операцій.

2. Когнітивні стратегії; практика; приймання й надсилання стратегій повідомлення; аналіз та аргументація; створення вхідної та вихідної структури.

3. Компенсаційні стратегії: раціональне виведення висновків; подолання перешкод мовлення та письма.

Непрямі стратегії:

1. Метакогнітивні стратегії; централізація навчання; організація і планування навчання; оцінка навчання.

2. Афективні стратегії: зменшення тривожності; стимулювання самих себе підтримка емоційної тональності.

3. Соціальні стратегії: запитання; співробітництво з іншими; солідарність з іншими.

Таким чином, значна частина нещодавно проведеної роботи підтверджується концепцією стратегій вивчення мови, яка виходить за межі когнітивних процесів та включає соціальні й комунікативні стратегії.

Класифікація стратегій вивчення мови за системою Дж. О'Мейлі (O'Malley) [6] поділяє стратегії вивчення мови на три основні підкатегорії: метакогнітивні стратегії; когнітивні стратегії; соціо-афективні стратегії.

Метакогнітивні стратегії за О'Мейлі виражає виконавчу функцію, стратегії, які вимагають планування навчання, обмірковування у процесі навчання, розуміння та оцінку після завершення конкретної діяльності. Основні метакогнітивні стратегії можуть включати попередню організаційну, керувану увагу, селективну увагу, самоконтроль, функціональне керування, самоперевірку, виконання із затримкою та самооцінку.

Когнітивні стратегії за Дж.О'Мейлі обмежуються спеціальними дидактичними завданнями і включають безпосередню маніпуляцію з навчальним матеріалом. До основних когнітивних стратегій належать повторення, переклад, групування, конспектування, дедукція, рекомбінація, зображення, сприймання на слух, ключові слова, розміщення у контексті, розробка, передача й висновки.

Соціо-афективні стратегії за Дж. О'Мейлі - це соціальна діяльність і взаємодія. До головних соціо-афективних стратегій належать взаємодія та запитання з метою роз'яснення (Brown)[1].

Класифікація стратегій вивчення мови за Г. Штерном (Stem) [9]. Г. Штерн виокремлює п'ять основних стратегій вивчення мови. До них належать: стратегії керування й планування, когнітивні стратегії, комунікативні – стратегії досвіду, міжособистісні стратегії, афективні стратегії

Стратегії керування й планування пов'язані з керуванням індивідуального навчання учня. Роль викладача, відповідального за розвиток індивідуальної програми учня, полягає у наданні порад. У цьому випадку завданням учня є: вирішити які зобов'язання необхідні для вивчення мови; встановити раціональні цілі; приймати рішення щодо відповідної методики, вибору відповідних джерел та перевірки прогресу; оцінити результат у світлі попередньо визначених цілей та очікувань [9].

Когнітивні стратегії спрямовані на навчання або вирішення проблем і вимагають безпосередній аналіз навчального

матеріалу, його перетворення або синтез, які виокремлює як роз'яснення / перевірка; відгадування / індуктивне виведення висновків; дедуктивна аргументація; практика; запам'ятовування; моніторинг / постійний контроль, спостереження.

Комунікативні стратегії досвіду – це способи комунікації, якими послуговуються учні, включають такі комунікативні стратегії: опис, жести, перефразування, повторення й пошук пояснення. Мета цих технік полягає у запобіганні переривання комунікації (Stem) [9].

Міжособистісні стратегії спрямовані на власний розвиток й оцінювання власних досягнень. Учням необхідно налагодити зв'язок з носіями мови і співпрацювати з ними. Учням необхідно познайомитися з цільовою культурою (Stem) [9].

Афективні стратегії. Очевидно, що свідомі учні застосовують відмінні емоційні стратегії. В одних випадках вивчення мови може розчарувати, в інших – воно викликає відчуття незвичності. Є навіть випадки, коли в учнів виникають негативні емоції до носіїв мови. Свідомі учні певною мірою знають про ці емоційні проблеми і намагаються сформувати позитивне ставлення до іноземної мови, її носіїв та навчання. Методика навчання може допомогти учням зіткнутися й перебороти емоційні труднощі, звернути увагу або вказати на можливі розчарування (Stem) [9].

Стратегії вивчення мови чітко вказують як учні ставляться до завдань або проблем, які виникають у процесі вивчення мови. Іншими словами, незважаючи на те, що у деяких випадках стратегії вивчення мови застосовуються учнями неусвідомлено, вчителі бачать як учні оцінюють ситуацію, планують або обирають відповідні навички для розуміння, вивчення й запам'ятовування того, що вивчають в аудиторії. К. Феддергольдт (Fedderholdt) [4] стверджує, що коректне застосування учнями широкого спектру стратегій вивчення мови може покращити їх рівень володіння мовою. Метакогнітивні стратегії покращують організацію часу, виділеного для навчання, самоперевірку та самооцінку. До когнітивних стратегій належить застосування фонових знань, які можуть сприяти вирішенню нових проблем. Соціо-афективні стратегії включають прагнення допомоги від носіїв мови, наприклад виправити вимову або прохання до однокласника разом вирішити проблеми, які виникли під час вивчення мови.

На думку Л. Клоустона (Lessard-Clouston) [2], стратегії вивчення мови сприяють формуванню комунікативної компетенції. У широкому розумінні цієї концепції, стратегії вивчення мови включають усі ті стратегії, які застосовуються учнями під час вивчення іноземної як цільової мови, оскільки комунікативні стратегії є частиною стратегій вивчення мови.

Дослідження ефективних стратегій вивчення мови виявили цілу низку позитивних стратегій для використання менш успішними учнями, які бажають досягти кращих результатів у вивченні мови. Однак, завжди є імовірність того, що менш успішні учні застосовують ту саму ефективну стратегію вивчення мови, проте не досягають успіху з інших причин. Необхідно підкреслити, що застосування тих самих ефективних стратегій вивчення мови не

гарантує успіху вивчення мови слабшими учнями, оскільки успіх передбачає зокрема й інші фактори.

Вчителю, який бажає ознайомити своїх учнів із стратегіями вивчення мови, необхідно спочатку вивчити інтереси, мотивації та стиль навчання учнів. Таким чином, вчитель може дізнатися якими стратегіями вивчення мови користуються учні і спроектувати їхню поведінку в класі. Крім цього, вчитель може підготувати анкету, яку учні заповнюють до початку мовного курсу. Це доречний спосіб дізнатися вчителю про мету вивчення мови серед учнів, їх улюблені та менш улюблені види діяльності у класі. Вчитель може володіти необхідними знаннями про учнів, їх цілі, мотивацію, стратегії вивчення мови та розуміння майбутнього мовного курсу [2], йому необхідно забезпечити широкий спектр стратегій навчання з метою відповідності стилю навчання, уподобанням учнів щодо мотивації, стратегії, проаналізувати підручник, яким він користується в аудиторії і виявити чи містить він стратегії вивчення мови та їх навчання проаналізувати власні методи викладання й загальний стиль поведінки в аудиторії. Під час аналізу планів уроків вчитель мови може визначити, чи є можливість в учнів застосовувати різноманітні стилі й стратегії навчання, а також визначити стратегію навчання як відкрити, приховану або їх поєднання.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Стратегії вивчення мови, які включають конкретні дії, поведінку, тактики або техніки, допомагають учням у вивченні цільової мови. Не підлягає сумніву той факт, що кожен учень застосовує стратегії вивчення мови під час навчання. Оскільки такі фактори як вік, стать, особистість, мотивація, самооцінка, життєвий досвід, стиль навчання, хвилювання, тривожність та ін. впливають на спосіб вивчення цільової мови учнями, не варто дотримуватися тієї точки зору, згідно якої, по-перше, кожен учень застосовує ту саму ефективну стратегію навчання, по-друге, необхідно навчати застосовувати й розвивати ті самі стратегії для того, щоб учні успішно вивчили іноземну мову. Л. Клоустон [2] зазначає, що дослідженням стратегій вивчення мови та стратегій навчання необхідно вийти за межі опису таксономії стратегій вивчення мови і спробувати дати відповідь на цілу низку запитань, як наприклад:

1. Який тип стратегій вивчення мови є найкращим для учнів і як вони взаємопов'язані?
2. Яка роль знання мови у використанні й навчанні стратегій вивчення мови?
3. Скільки часу необхідно учню для засвоєння застосування стратегій вивчення мови?
4. Який найкращий спосіб оцінки й вимірювання успіху застосування або навчання стратегій вивчення мови?
5. Окремі стратегії вивчення мови легше засвоюються в аудиторії або за її межами?

Імовірно, що відповіді на згадані вище та багато інших запитань стануть підґрунтям теорії, яка необхідна для того, щоб стратегія вивчення мови набула релевантності з точки зору сучасної практики вивчення іноземної мови, що стає перспективною подальших досліджень визначеної проблеми.

* Стаття виконана за сприяння програми Колегіум Талантум, 2018р., Угорщина
This work was supported by the Collegium Talentum 2018 Programme of Hungary.

References

1. Brown, Douglas (1987) Principles of Language Learning and Teaching. New Jersey: Prentice Hall.
2. Lessard-Clouston, Michael (1997) «Language Learning Strategies: An Overview for L2 Teachers» on The Internet TESL Journal
3. Faerch, Claus and G. Kasper. (1983). Strategies in Interlanguage Communication. London: Longman.
4. Fedderholdt, Karen. (1997). «Using Diaries to Develop Language Learning Strategies» on Internet
5. Hall, Stephen. (1997). «Language Learning Strategies: from the ideals to classroom tasks». Language and Communication Division, Temasek Polytechnic on Internet
6. O'malley, J. Michael, Chamot, Anna U., Stewner-Manzanares, Gloria, Russo, Rocco P., and L. Kupper. (1985). Learning Strategy Applications with Students of English as a Second Language in TESOL Quarterly 19: 557-584.
7. Oxford, Rebecca. (1990). Language Learning Strategies: What Every Teacher Should Know. New York: Newbury House Publishers.
8. Richards, J. and John PLATT. (1992). Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics. Essex: Longman.
9. Stern, H.H. (1992). Issues and Options in Language Teaching. Oxford: OUP.

10. Wenden, A. and Joan RUBIN. (1987). *Learner Strategies in Language Learning*. New Jersey: Prentice Hall.
 11. Williams, M. and Robert L. Burden. (1997). *Psychology for Language Teachers: A Social Constructivist Approach*. Cambridge: CUP.

Цель исследования заключается в подчеркивании важности стратегий при изучении иностранного языка и его преподавания. Работа обобщает имеющиеся сведения из стратегий изучения языка, дает определение понятия стратегии изучения языка и определяет таксономию стратегий изучения языка, предложенную ведущими исследователями в этой области. Определена роль учителя в применении методики стратегий и приводит ряд проблем для дальнейшего изучения стратегий изучения языка.

Ключевые слова: стратегии обучения иностранному языку, когнитивные стратегии, цель когнитивные, классификации стратегий.

The purpose of the study is to emphasize the importance of strategies for learning a foreign language and its teaching, the essence of which is to study the problem as students process new information and strategies of which type are used to interpret, study and memorize new information. The work generalizes available information from the strategies of language learning, defines the concept of a language learning strategy, and outlines the taxonomy of language learning strategies proposed by leading researchers in this field. The classification of strategies for learning a foreign language is substantiated: J. Rubin (learning strategies, communicative strategies, social strategies), R. Oxford (metacognitive strategies help students regulate their own learning process, affective strategies are related to the student's emotional requirements, and social strategies lead to intense interaction with the target language, cognitive strategies - these are the mental strategies that contribute to understanding the learning of learners, strategies for remembering), taxonomy of strategies for learning the language of R. Oxford (direct links strategy, indirect strategy), J. O'Malley: metacognitive strategy; cognitive strategies; socio-affective strategies, H. Stern distinguishes five main strategies for language learning: strategies of management and planning, cognitive strategies, communicative - strategies of experience, interpersonal strategies, affective strategies. The role of the teacher in the application of strategy techniques is determined, in particular, it is necessary to provide a wide range of training strategies in order to match the style of learning, the student's preference for motivation, strategies, analyze the textbook they use in the audience and identify or contain strategies for learning the language and their learning to analyze their own methods teaching and general style of behavior in the audience. To the teacher who wants to familiarize his students with the strategies for learning the language, you must first study the interests, motivation and style of learning the students. It is concluded that language learning strategies that include specific actions, behaviors, tactics or techniques help learners to learn the target language.

Key words: foreign language, learning strategies, cognitive strategies, cognitive goal, strategy classification.

УДК 371.13:378.22(71)

DOI 10.31339/2413-3329-2019-1(9)-213-216

Степанець Микола Юрійович,
аспірант,

Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка, м. Суми

СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ У КАНАДІ

У статті описано сучасну систему освіти Канади, яка є інтегративною та багаторівневою. Розглянуто структурні особливості системи вищої освіти. Виокремлено освітньо-кваліфікаційний рівень магістр та які умови необхідно виконати для його отримання. Розглянуто найважливіші елементи університетських навчальних програм у рамках системи педагогічної освіти в Канаді на здобуття магістра освіти. Описано позитивні особливості у системі магістерської педагогічної освіти Канади.

Ключові слова: освіта, вища освіта, магістр, педагогічна освіта, навчальний процес, навчальна програма, педагогічна діяльність, система освіти Канади.

Постановка проблеми. Соціальні зміни, що відбуваються у світі, обумовлюють необхідність кардинального перегляду традиційних підходів до освіти як найважливішого інструменту суспільного розвитку. Особливу увагу слід звернути на вищу освіту, бо саме вона готує фахівців, що в майбутньому розбудовуватимуть країну. Розвиток системи вищої освіти Канади відбувається в особливому географічному та політичному контексті, що зумовило особливості канадської системи вищої освіти. Особливий інтерес представляють: диференціація канадської системи освіти; рівень автономії канадських вишів, які є незалежними в прийнятті рішень; підготовка магістрів освіти. Дослідження освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» в університетах Канади є важливим джерелом для визначення стратегічних напрямів розвитку української вищої педагогічної освіти.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить, що суттєвий внесок зробили: щодо провідних напрямів сучасної реформи вищої педагогічної освіти у Канаді присвячені праці М. Красовицького, І. Руснака; неперервну професійну освіту висвітлено у працях Н. Авшенюк, Н. Бідюк, Г. Воронка, М. Лещенко, Н. Ничкало, К. Берке (K. Barker); вищу освіту Канади розглядали О. Ельбрехт, Л. Карпинська, В. Павлюк, К. Неппе (C. Knapper), Д. Портмен (D. Portman), К. Земен (K. Zeman); освіту дорослих М. Борисова, Л. Лук'янова, О. Огієнко, Л. Сігаєва, Д. Емстац (D. Amstutz). Значний інтерес становлять також роботи, присвячені вивченню

різних аспектів професійної підготовки вчителів у Канаді (Л. В. Булай, І. В. Гушлевська, Л. О. Карпинська, М. М. Левченко, М. П. Лещенко, Н. В. Муқан, В. П. Сливка, М. С. Смирнова).

Мета статті: розглянути структурні особливості сучасної системи вищої освіти у Канаді.

Результати дослідження. Канада є однією з основних промислово-розвинених країн світу, отже, є країною з високо розвиненими технологіями та освітою. Сильна економіка і постійний розвиток протягом століть поступово підвищували рівень накопичених знань та озброїли її своїми особливостями і перевагами. З кінця ХХ століття до початку 21-го століття Канада вступила на сходинку популяризації вищої освіти. Брутто-коефіцієнт охоплення населення вищою освітою в Канаді становить близько 50%, що є одним з найвищих показників у світі [5].

Різноманітний і складний характер системи освіти Канади багато в чому пояснюється особливостями її географічного положення, специфікою демографічної та політичної еволюції. Канада розвивалась у безпосередній близькості від США на колишніх (колоніальних) територіях Франції та Великобританії і має відбиток освітніх систем цих країн.

Реалізація освітніх впливів різних країн: США, Франції та Англії (Великобританії) у одній країні, дають унікальну освітню систему. В Канаді, на відміну від інших країн, історично склалося так, що питання освіти є компетенцією тільки провінційних законодавчих і виконавчих органів, що є унікальною особливістю

Наукове видання

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
МУКАЧІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
СЕРІЯ «ПЕДАГОГІКА ТА ПСИХОЛОГІЯ»**

Збірник наукових праць

№ 1 (9) 2019

Заснований у 2015 р. Виходить двічі на рік.
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
серія КВ №21347-11147Р від 24.03.2015 р.

Технічний секретар Козел А. І.

Підписано до друку 21.05.2019 р. Формат 60*84/8.
Умовн. друк. арк. 29,84. Зам. № 68. Тираж 300 примірників

Адреса видавництва:
Мукачівський державний університет, вул. Ужгородська, 26,
м. Мукачево, Закарпатська обл., 89600,
тел./факс:(03131) 3-13-43, 2-11-09.Е-mail: rvc@mail.msu.edu.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів та
розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 4916 від 16.06.2015 р.